

Мүдделер қайшылығы

«KEGOC» АҚ Іскери этика кодексіне және Мүдделер қайшылығын реттеу саясатына сәйкес, жұмыскердің, лауазымды тұлғаның және Компанияның жеке мүдделері арасында қайшылықтардың болмауы, ал мұндай қайшылықтар болған жағдайда — оларды дер кезінде анықтап реттеу жұмыскердің өзінің лауазымдық міндеттерін тиімді орындауының қажетті шарттарының бірі болып табылады. KEGOC» АҚ-ның барлық жұмыскерлері мен лауазымды тұлғалары өздерін өздеріне де (немесе өздеріне байланысты тұлғаларға да), басқаларға да қатысты мүдделер қайшылығы туындауы мүмкін жағдайға жол бермейтіндей ұстаулары тиіс.

Компанияның лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлері 2023 жылы мүдделер қайшылығына жол берген жоқ:

- жеке қызығушылық олардың өз міндеттерін лайықты орындауларына әсер етуі мүмкін болған жағдайлар орын алған жоқ;
- бейтарап шешім қабылдауға әсер ететін немесе әлеуетті әсер етуі мүмкін мүдделер қайшылығы жағдайлары орын алған жоқ;
- мүдделілігі бар лауазымды тұлғалар мұндай шешімдерді талқылауға және қабылдауға қатысқан жоқ.

Превентивтік (алдын алу) шарасы ретінде «KEGOC» АҚ лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлерінің мүдделер қайшылығын реттеу жөніндегі саясатқа 2023 жылы толықтыру енгізіліп, әлеуетті мүдделер қайшылығын ашу туралы декларацияның нысаны бекітілді. 2023 жылы Директорлар кеңесінің құзыретіне жататын мүдделілікпен мәмілелер жасауға қатысты мәселелерді талқылауға және дауыс беруге тек тәуелсіз директорлар ғана қатысқан болатын, бұл туралы Директорлар кеңесі отырыстарының хаттамаларына тиісті жазбалар енгізілді. Есепті жылы «KEGOC» АҚ Директорлар кеңесі «KEGOC» АҚ филиалдары және «Батыс транзит» АҚ арасында жалпы сомасы 335,9 млн теңгені құрайтын жабдықты пайдалану және оған техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыруға 3 (үш) келісімге қол қою арқылы мүдделілік бар мәмілелерді жасау туралы шешім қабылдады.

2023 жылы ірі мәмілелер жасалған жоқ.

2-15

Корпоративтік этика

Корпоративтік этика — бұл біздің қызметкерлерді біріктіретін негізгі элемент.

Корпоративтік этиканың мақсаты біртұтас ұжым шеңберіндегі қызметкерлердің өзара қарым-қатынасын реттеу болып табылады және жалпы қабылданған адами құндылықтар негізінде қалыптастырылады:

- құзыреттілік пен кәсібилік (Компания қызметкерлерінің сапалы білімі, жұмыс тәжірибесі, шешім қабылдау қабілеті, өзінің кәсіби деңгейін арттыруға ұмтылысының болуы);
- адалдық пен риясыздық (ұйымның қызметіндегі оның іскери беделін сақтаудағы және жеке мүдделер мен кәсіби қызмет арасындағы қайшылықтарды болдырмаудағы маңызды аспект);
- жауапкершілік біздің Компаниямыздың қызметінің сапасына кепілдік ретінде;
- адамның жеке басын құрметтеу («KEGOC» АҚ-ның әрбір қызметкері нәсіліне, тіліне, саяси және діни пікірлеріне, жынысына, ұлтына және мәдени тегіне қарамастан, өзіне деген әділ және адал көзқарасқа құқылы);
- коммерциялық құпияны сақтауға деген ұмтылыспен және зиянсыз әрі қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етумен сипатталатын қауіпсіздік.

Мінез-құлық (Іскери этика) кодексі әр қызметкер өзінің күнделікті қызметінде ұстануы тиіс практикалық ережелер жиынтығы болып табылады. Компанияның барлық қызметкерлері, соның ішінде жоғары буын басшылары оны орындауға міндетті. Мінез-құлық кодексі корпоративтік этика және іскери мінез-құлықтың көпшілік қабылдаған нормалары мен корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерін айқындайтын құжаттар негізінде әзірленген. Мінез-құлық кодексі Компанияның барлық құрылымдық бөлімшелерінде, филиалдарында және еншілес ұйымдарында қолданылады. Компанияның барлық қызметкерлері, соның ішінде лауазымды тұлғалары Мінез-құлық кодексінің ережелерімен жүйелі түрде жұмысқа қабылданған кезде, оған өзгерістер енгізілген кезде таныстырылады.

2-23

Компанияда Директорлар кеңесіне есеп беретін Омбудсмен жұмыс істейді. Қызметкерлер мен лауазымды тұлғалардың Мінез-құлық кодексін сақтауын қамтамасыз ету және оның ережелерін түсіндіру Омбудсмен міндеттерінің бірі болып табылады. Тәуелсіздік, бейтараптық және риясыздық, құпиялылық және бейресмилік Омбудсмен жұмысының негізгі қағидаттары болып табылады.

Компанияның еңбек ұжымындағы моральдық-психологиялық ахуалды және қызметкерлердің Мінез-құлық кодексінің (Іскери этика) нормалары мен талаптары туралы хабардарлығын бақылау мақсатында есепті жылы анонимді сауалнама ұйымдастырылды.

Қызметкерлер арасында жүргізілген сауалнама (сауалнама барлық филиалдардан 1900-ден астам адамды немесе жұмыскерлердің 50%-дан астамын қамтыды) келесіні көрсетті:

- қызметкерлердің моральдық-психологиялық ахуал туралы, жалпы ұжымдағы жағдай туралы пікірі (97,7%) жалпы алғанда оң, жұмыскерлер басшылықтың көмегі мен қолдауына сене алады, өзара сенім бар;
- тікелей басшылар қарамағындағы қызметкерлермен қарым-қатынаста әділ, қысым көрсетілмейді;
- қызметкерлердің жұмыс үшін маңызды шешімдер қабылдауға қатысу құқығы танылады, лауазымдық міндеттер шеңберінен шығатын тапсырмаларды орындау талаптары жоқ;
- қызметкерлер қайшылықтар туындаған жағдайда қайда жүгінуге болатыны туралы хабардар етілген.
- Еңбек қатынастарын жақсарту және адам құқықтарын сақтау бойынша белгіленген бағыттар бойынша Омбудсмен 2023 жылы жоспарды әзірлеп іске асырды, және оған сәйкес келесі іс-шаралар өткізілді:
- Омбудсмен аумақтық бөлімшелерді қоса алғанда, 9 филиалға барып келді.
- Филиалдардың, соның ішінде Оңтүстік ЖЭТ, Алматы ЖЭТ, Ақмола ЖЭТ, Орталық ЖЭТ ҚС және «Энергоинформ» АҚ филиалдары ұжымдарымен кездесулер өткізілді. Қызметкерлерге «KEGOC» АҚ қызметкерлерінің әдеп нормалары мен мінез-құлық ережелерін сақтау қажеттігі туралы түсіндірмелер берілді. Мінез-құлық (Іскери этика) кодексінің мақсаттары мен міндеттері нақтыланды, байланыс арналары жеткізілді (Омбудсменнің, АРБД, «КПМГ Такс энд Эдвайзори» ЖШС тәуелсіз компаниясы қызмет көрсететін жедел желінің, Нысана Колл-орталығының телефон нөмірлері), ақпараттық және әлеуметтік-еңбек мәселелері бойынша дауларды шешу бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізілді — Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің «Жұмыскерлердің негізгі құқықтары мен міндеттері» және «Жұмыс берушінің негізгі құқықтары мен міндеттері» ережелері түсіндіріліп, Компанияның ішкі нормативтік ережелері мен әлеуетті қайшылықтарын болдырмау және алдын алу рәсімдері түсіндірілді («KEGOC» АҚ Мүдделер қайшылығын реттеу саясаты).

Компания жұмыскерлері мен лауазымды тұлғалары арасында Мінез-құлық (Іскери этика) кодексінде бекітілген ұжымда көпшілік қабылданған моральдық-этикалық нормаларға сәйкес келетін корпоративтік қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруға жәрдемдесу бойынша жұмыс жүргізілді. Бұдан басқа, жоғарыда аталған филиалдарға барған кезде қызметкерлерге бірге еңбек жағдайлары бойынша жұмыс орындары, жұмыскерлердің демалатын қаралып тексерілді.

2023 жылы Омбудсмен:

- «Самұрық-Қазына» АҚ Әлеуметтік өзара ықпалдастық және коммуникация орталығы ұйымдастырған «Жұмыскер мен жұмыс берушінің мүдделерін объективті есепке алу негізінде әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік тұрақтылық пен қоғамдық келісімді қамтамасыз етуге жәрдемдесу» тақырыбында Кәсіподақ көшбасшылары мен корпоративтік омбудсмендердің форумына қатысты.
- Портфельдік компаниялардың омбудсмендерінің, ПК және еншілес ұйымдардың кәсіподақтар төрағаларының, ПК және ЕБҰ IR басшыларының, «Самұрық-Қазына» АҚ Компаниялар тобының ішкі медиаторлардың «Самұрық-Қазына» АҚ Компаниялар тобындағы әлеуметтік-еңбек коммуникациялары жөніндегі форумына қатысты;
- «Самұрық-Қазына» АҚ ПК және ЕБҰ омбудсмендері үшін «Еңбек дауларын реттеудегі келіссөздерді жүргізу әдістері мен оларды ұйымдастыру» тақырыбындағы оқудан өтті.

Қызметкерлердің жүгінулерін қарау тәртібі «KEGOC» АҚ Омбудсмені туралы ережемен реттеледі, оған сәйкес Омбудсмен белгіленген тәртіппен жұмыскерлерден, лауазымды тұлғалардан, ІАҚ басшысынан, Комплаенс қызметінен жүгінуді қарау үшін қажетті ақпаратты, материалдарды және түсіндірмелерді сұратуға және алуға құқылы. Жүгінуді қарауға қабылдай отырып, 5 (бес) жұмыс күні ішінде арыз берушінің өз құқықтарын қорғау және/немесе Мінез-құлық нормаларының бұзушылықтарын және/немесе Мінез-құлық нормаларын бұза отырып қабылданған шешімдерді немесе әрекеттерді (әрекетсіздікті) жою үшін пайдалануға құқығы бар тәсілдері мен құралдарын түсіндіреді. Сондай-ақ Омбудсмен жүгінуді құзыретіне осындай жүгінулерді шешу жататын Компанияның органдарына беруге міндетті.

2023 жылы «KEGOC» АҚ Омбудсменіне 12 өтініш, соның ішінде «Нысана» Колл-орталығы арқылы және филиалдарға барған кезде жеке қабылдау барысында 8 өтініш түсті. Әрбір өтініш бойынша арыз берушілерге Компанияның ішкі құжаттарында және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жауаптар берілді.

Бұл ретте, адам құқықтарын бұзу фактілері анықталған жоқ, ал 2023 жылы Компания қызметкерлерінің еңбек заңнамасының сақталмағаны үшін талап-арыз берген жағдайлары тіркелген жоқ.

Омбудсмен тоқсан сайын Директорлар кеңесіне Компания қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының барлық өтініштері туралы және олар бойынша қолданылған шаралар туралы есеп береді.

2-16, 2-24, 2-25, 2-26

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

«KEGOC» АҚ барлық мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл кезінде туындайтын кез келген түрдегі сыбайлас жемқорлыққа және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасыруға абсолютті төзбеушілік саясатын ұстанады. Компания парақорлықтың кез келген нысанын, соның ішінде, егер мұндай әрекеттер (әрекетсіздіктер) Компания қызметкерлерінің өкілеттіктері шеңберіне кіретін болса, оларды ұсынған тұлғалардың пайдасына жұмыстарды орындағаны немесе қызмет көрсеткені (әрекетсіздігі) үшін материалдық сыйақы, жеңілдіктер не мүліктік, физикалық немесе моральдық сипаттағы қызметтерді ұсынуды немесе алуды жоққа шығарады. Компания жұмыскерлері болашақта тараптардың қандай да бір міндеттемелеріне әкеліп соқтыруы мүмкін қонақжайлылық белгілерін көрсетпейді және қабылдамайды немесе сыйлықтарды сыйға алмайды. Сыбайлас жемқорлық істеріне қатыстырылған лауазымды тұлғалар мен жұмыскерлер жұмыстан шығарылуы және Қазақстан Республикасының заңнамасында ескерілген тәртіппен жауапкершілікке тартылуы тиіс.

Жемқорлық тәуекелін басқару шеңберінде оның орын алуының негізгі факторлары айқындалды:

- мүліктік пайда алу үшін өзінің лауазымдық өкілеттіктерін және онымен байланысты мүмкіндіктерді пайдалану;
- тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу рәсімдерін жүргізген кезде, сонымен қатар «KEGOC» АҚ-ның клиенттерімен, өнім берушілерімен, мердігерлерімен өзара қарым-қатынаста теріс пайдалану;
- Компанияның материалдық ресурстарын жеке пайда немесе баю мақсатында пайдалану;
- Компания қызметкерлерінің мінез-құлқының сыбайлас жемқорлыққа қарсы үлгісін және сыбайлас жемқорлықтан бас тартудың қоғамдық ахуалын қалыптастыру бойынша кешенді және мақсатты ақпараттық жұмыстың жүргізілмеуі;
- бөгде тұлғаларға пара және өзге де сыйақы беру;
- жемқорлық сипаттағы оқиғаларға жеткіліксіз ден қою.

«KEGOC» АҚ өзінің күнделікті қызметінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың талаптарын сақтайды және сыбайлас жемқорлықтың кез келген нысандары мен түрлеріндегі ымырасыз жемқорлыққа қарсы іс-қимылға және сыбайлас жемқорлық тәуекелін басқаруға бағытталған барынша көп ұйымдастырушылық және практикалық қадамдарды қолданады. Компанияның контрагенттерімен жасалған шарттар тараптар мен олардың жұмыскерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі міндеттемелерін қамтиды — тараптар сыбайлас жемқорлық қызметіне қатыстыру тәуекелдерін болғызбау мақсатында комплаенс-тексерістерді жүргізу жөніндегі рәсімдердің іске асырылуын қамтамасыз етуге міндеттенеді.

2023 жылы Қазақстан Республикасының әкімшілік және қылмыстық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ облигациялық бағдарлама шеңберінде Әлеуметтік экологиялық іс-шаралар жоспарында қамтылып көрсетілген жұмыс орнындағы дәмешілдіктің кез

келген нысандарына тыйым салуды қамтамасыз ету бөлігінде 2023 жылғы 29 наурыздағы «KEGOC» АҚ мен Еуропалық қайта құру және даму банкінің арасында жасалған негіздемелік келісімді іске асыруға байланысты «KEGOC» АҚ Мінез-құлық (Іскери әдеп) кодексінің жаңа редакциясы бекітілді.

2023 жылғы 30-31 наурызда «KEGOC» АҚ жұмыскерлері Мінез-құлық (Іскери әдеп) кодексі ережелерін білуін тестілеуден өтті. «KEGOC» АҚ-ның 597 қызметкері тестілеуден өтіп, орташа есеппен 25 баллдан 20,7 балл жинады. Бұл нәтиже «KEGOC» АҚ жұмыскерлерінің Мінез-құлық (Іскери әдеп) кодексінің негізгі нормаларын өте жақсы түсінетіндерін көрсетеді.

2023 жылы ISO 37001:2016 «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйелері. Қолдануға қойылатын талаптар мен ұсынымдар» халықаралық стандартын енгізу бойынша жұмыстар жүргізілді: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесінің негізін қалаушы құжат атанған және «KEGOC» АҚ-ның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды басқару рәсімдерін сипаттайтын Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесі бойынша нұсқаулық әзірленді.

Компанияның барлық жұмыскерлері (100%) аталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттармен таныстырылған. Компанияның лауазымды тұлғалары сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтау туралы міндеттемелерге қол қою арқылы өздеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдайды. Қарамағындағы жұмыскерлер жасаған жемқорлық қылмыстары үшін басшыларды орнынан түсіру және жауапкершілікке тарту институтын енгізу бойынша іс-қимыл алгоритмін сақтау бойынша жұмыс жүргізілуде.

«KEGOC» АҚ-ның сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетін және сыбайлас жемқорлық көріністеріне төзбеушілікті қалыптастыру шеңберінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға бағытталған алдын алу-профилактикалық жұмыстарына көп көңіл бөлінеді. Мәселен, 2023 жылы Комплаенс қызметі филиал жұмыскерлерімен кездесу барысында «Парасаттылық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру. Корпоративтік басқарудағы қоғамдық бақылауды күшейту» тақырыбында оқыту өткізді. Оқыту процесінде қызметкерлердің комплаенс функциясының қызметі туралы хабардарлығын арттыру, «жедел желіні», «KEGOC» АҚ-да сыбайлас жемқорлыққа және алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қағидалардың ережелерін түсіндіріп тарату және аумақтық филиалдар мен қосалқы станциялар басшылығымен өзара іс-қимыл жасау негізгі мақсат болды.

Сонымен қатар, Компанияның барлық жұмыскерлеріне (100%):

- парақорлық және сыбайлас жемқорлық;
- жалдау және еңбектің тең емес жағдайлары;
- бухгалтерлік есепке алудың бұзушылықтары;
- денсаулыққа, қауіпсіздікке және қоршаған ортаға төнетін қауіптер;
- ақпараттың жайылып кетуіне қатысты алаңдатушылық туындататын фактілер туралы дереу хабарлау қажеттілігі туралы жүйелі түрде ескерту жасалады.